

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
HT 2018
Fakulteten för lärarutbildning**

Kommunikationsmöjligheter i förskolan
- en kvalitativ studie om kommunikationsverktyg vid
inskolning av nyanlända

Ana Vick Goncalves Andersson och Jennie Bergner

Författare

Ana Vick Goncalves Andersson och Jennie Bergner

Handledare

Gunilla Vikbrant

Examinator

Christoffer Dahl

Titel

Kommunikationsmöjligheter i förskolan - En kvalitativ studie om kommunikationsverktyg vid inskolning av nyanlända

Engelsk titel

Communication facilities in preschool - A qualitative study of communication tools of immigrants introduction

Abstract

Syftet med denna studie är att få en inblick i hur kommunikation fungerar i praktiken utifrån respondenternas perspektiv och erfarenheter. Ambitionen med studien är att den ska bidra med en fördjupad kunskap om hur pedagoger går tillväga för att få kommunikation med nyanlända att fungera. När det verbala språket inte räcker till, vilket tillvägagångssätt använder pedagogerna för att barn och vårdnadshavare skall få en uppfattning av hur förskoleverksamheten fungerar? Studien har en kvalitativ forskningsmetod och utfördes genom enkätintervju. Studien riktar sig mot respondenter som är legitimerade förskollärare, med erfarenheter av att arbeta med mångkulturalitet. Centralt för studien är Aspelins perspektiv på den relationella pedagogiken, vilket är en av studiens två teoriförankringar. Det andra perspektivet är det interkulturella perspektivet. Resultatet visar att pedagoger kommunicerar genom både verbala och icke-verbala kommunikationsverktyg. Respondenterna lyfter att tolk som kommunikationsverktyg minskar missförstånd. De anser att översättningsappar inte är tillförlitliga, eftersom de inte vet om det översätts rätt, vilket kan resultera i missförstånd. Slutsatsen är att det gäller att vara kreativ i sitt sätt att kommunicera med nyanlända. Således gäller det att pedagoger tänker utanför det uppenbara i sitt sätt att kommunicera.

Keywords: Förskola, Inskolning, Interkulturell kompetens, Kommunikation, Nyanlända, Relationell kompetens, Tolk

Förord

Efter 3,5 års studerande vid Högskolan Kristianstad på förskolläraryrket, närmar vi oss målnöret. Under utbildningens gång har vi tagit del utav en utbildningsvetenskaplig inriktning, där vi bär med oss nya kunskaper. Dessa kunskaper inom pedagogiken kommer vi att bära med oss, för att utvecklas tillsammans med framtida arbetslivserfarenheter. Tillsammans har vi kämpat väl för att komma i mål med denna studie.

Vi riktar oss därmed till vår handledare Gunilla Vikbrant, vilket på ett genuint sätt engagerat sig i vår studie. Det är tack vare Gunillas tålamod och betydelsefulla stöd som vi fått struktur på denna studie.

Slutligen vill vi tacka er respondenter som tog er tid att svara på vår enkät. Utan er hade vi inte fått nya insikter av olika kommunikationsmöjligheter. Era erfarenheter kommer vi, tillsammans med all den kunskap vi bär med oss från dessa sju terminers olika innehåll, att packa ner i våra ryggsäckar. Nu ska vi ta med oss våra ryggsäckar och ge oss ut på egna ben.

Kristianstad, 19 oktober 2018

Ana Vick Andersson och Jennie Bergner

Innehåll

1. Inledning	7
1.1. Bakgrund	8
1.2. Syfte.....	9
2. Teoretisk utgångspunkt	10
2.1. Icke-verbal kommunikation.....	10
2.2. Verbal kommunikation	11
2.3. Interkulturell pedagogik och perspektiv	12
2.4. Multimodal kommunikation	13
2.5. Sammanfattning	13
3. Litteraturgenomgång	14
3.1. Begreppsdefinition.....	15
3.2. TAKK	15
3.3. Kommunikation vid inskolning	16
3.4. Mottagande av nyanlända.....	16
3.5. Litteratursummering	18
4. Metod	19
4.1. Bortfallsanalys	23
5. Resultat	23
5.1. Respondenternas definition av begreppet kommunikation	23
5.2. Respondenternas upplevelse av kommunikation med nyanlända	24
5.3. Mottagande av nyanlända.....	27
5.4. Verktyg för kommunikation	28
6. Analys	29
6.1. Kommunikation	29
6.2. Kommunikation och bemötande vid inskolning.....	30
6.3. Mottagande av nyanlända.....	31

6.4. Verktyg för kommunikation	32
7. Diskussion	33
7.1. Pedagogernas perspektiv på kommunikation	33
7.2. Anpassa inskolningssamtal utifrån nyanlända.....	37
7.3. Interkulturell kompetens utifrån respondenternas agerande.....	37
7.4. Yrkesrollens konsekvenser	38
7.5. Metoddiskussion	39
7.6. Nyvunnen kunskap	40
7.7. Slutsats.....	40
7.8. Vidare forskning	41
Referensförteckning	42
Bilaga 1	45
Bilaga 2	46

1. Inledning

En förskollärare har information om att ett nytt barn ska börja på avdelningen och får ansvaret att ta hand om inskolningen. Förskolläraren inser när hon eller han välkomnar familjen, att varken vårdnadshavarna eller barnet pratar svenska. Denna händelse beskriver en situation som förskollärare kan möta i förskolans verksamhet. Problematiken blir hur förskolläraren och nyanlända barn och vårdnadshavare ska kunna kommunicera med varandra. Vilka andra tänkbara kommunikationssätt finns för förskolläraren att förmedla information genom, när det verbala språket inte räcker till? Detta område är någonting som behöver komma ut på fältet och undersökas. Skaremyr (2014) forskade kring nyanlända barns deltagande i språkliga händelser i förskolan. Skaremyr menade i studien att det finns ett vidare behov inom forskningsområdet, för hur förskollärarna möjliggör kommunikation och lärande för nyanlända barn i förskolan.

Denna studie handlar om förskollärares kommunikationsmöjligheter utöver det verbala språket. Studien bearbetar hur kommunikation fungerar mellan förskollärare och nyanlända vårdnadshavare. Framförallt ligger fokus på kommunikation vid inskolningsmomentet. Det momentet är första mötet för barn och vårdnadshavare med den svenska förskolan. Ämnet är aktuellt med tanke på det allt mer mångkulturella samhälle vi lever i. I media nämns det om nyanlända och hur dessa människor integreras in i samhället. Ett exempel på hur nyanlända kan integreras in i samhället är att de läser svenska för invandrare, SFI. På SFI kan nyanlända lära sig det svenska språket, vilket är en förutsättning för att de senare ska komma ut på arbetsmarknaden (Skolverket, 2017). Det är av stor vikt att nyanlända snabbt känner sig som en del av det svenska samhället och den svenska kulturen. Samtidigt menar Lunneblad (2014a) att nyanlända ska ha kvar tillhörighet till sin egna kultur. Förskolan verkar som en förstärkning till barns och vårdnadshavares integration i det svenska samhället. Enligt läroplanen för förskolan (Skolverket, 2016a) anses förskolan som en social och kulturell mötesplats. Denna mötesplats anses vara en förberedelse till det internationella samhället, där förskollärarens roll är att integrera alla barnen på förskolan.

1.1. Bakgrund

Statistik från Migrationsverket (2018) visar att det fanns 1076 asylsökande barn i Sverige Dessa var barn i förskoleåldern och sträckte sig under en fyramånadersperiod i början av 2018. En disponering av Migrationsverkets siffror skulle kunna se ut enligt följande exempel: Malmö Stad har ca 200 kommunala förskolor, vilket statistiskt innebär att minst fem asylsökande barn skulle kunna placeras på varje kommunal förskola i Malmö (Malmö Stad, 2018). Vår slutsats av detta exempel, tillsammans med det vi har observerat på vår verksamhetsförlagda utbildning, är ett antal ökande krav på förskolläraren. Dessa krav är till exempel sociala kompetens, ett interkulturellt arbetssätt och vikten av den relationella pedagogiken i mötet med nyanlända barn och vårdnadshavare. Dessa krav ställs utifrån yrkesetiska principer (Läraryrket, 2018) och innebär att pedagoger, främst utbildade förskollärare bör betänka sin professionalitet och hur den kan förbättras. Det sker i form av självreflektion och genom konstruktiv kritik från arbetslaget.

Enligt Skolverket (2018) har alla barn i Sverige som fyllt ett år, rätt till en plats på förskola. Placeringens omfattning kan skilja sig åt beroende på föreliggande behov hos det enskilda barnet eller familjen. Skolverket uppger även att asylsökande barn har samma rättighet att få en förskoleplats som alla bosatta barn i Sverige har.

I Sverige finns det lagar och bestämmelser för vad som gäller nyanländas rätt till utbildning. Därför tog Skolverket fram *Allmänna råd* (2016b) för att ge stöd och riktlinjer till kommuner och verksamheter inom skolan som har liten eller helt obefintlig erfarenhet av att ta emot nyanlända i skolans verksamhet. Oavsett vilken bakgrund som har fört nyanlända barn till Sverige, har de rätt till utbildning. Dagens lagstiftning grundas på rätten till utbildning (Barnkonventionen, artikel 45 § 28) vilket innebär att barn som bor i Sverige har under grundskolans gång skolplikt. Skolplikten träder i kraft för alla barn i Sverige det år de fyller sju, vilket även gäller för barn som har sökt och fått beviljat ett permanent uppehållstillstånd. Asylsökande barn eller barn som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har ingen skolplikt, men de har rätt till en plats på en förskola och att gå i grundskolan. Den kommun de nyanlända barnen bor i har en skyldighet att fördela utbildningsplatser till denna grupp. Tidsaspekten från att en kommun mottagit en nyanländ tills att de ska placeras på en skola bör vara en månad (4 kap. 1a §,

Skolförordningen 2011:185). Nyanlända bär med sig olika personliga bakgrunder och respektive kommun bör ta hänsyn till dessa vid placeringen in i verksamheten (Skolverket, 2016b).

I alla tider har människor behövt fly från den trygga tillvaron, det vill säga den trygga tillvaron i det egna hemmet, när ohållbara livssituationer uppkommit i deras länder som exempelvis krig. Krig kan medföra mentala påfrestningar, vilket även själva flykten från landet kan göra. I Sverige och i många andra länder uppmärksammades flyktingvågen 2015, genom en oerhört hemsk bild som väckte vår medmänsklighet och medvetenhet om vad som sker utanför den trygghet vi har i Sverige. Det som berörde världen var en bild tagen på en strand, av en livlös liten pojke som drunknade i ett flyktförsök med sin familj. Utifrån denna bild kan vi sällan föreställa oss fullt ut vad vissa barn och vuxna bär med sig för bilder från sin flykt, innan de slutligen nått den trygghet vi känner till här i Sverige (Elmeroth & Häge, 2016).

Med hänsyn till den bakgrund som nyanlända barn och vårdnadshavare eventuellt bär med sig, kan det tänkas att det upplevs jobbigt för de nyanlända att separeras (Elmeroth & Häge, 2016). Studien ska bidra med perspektiv på hur förskolor arbetar för att främja upplevelsen av kommunikation inskolningen till en positiv upplevelse, utan att eventuella missförstånd försvårar skapandet av nya relationer.

1.2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka förskollärares kommunikationsmöjligheter för att nå fram med rätt och viktig information vid inskolning av barn, vars vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda på det språk som förskolläraren behärskar. Till exempel den viktiga informationen som förskolläraren behöver informera den nyanlända vårdnadshavaren om hur en dag på förskolan ser ut, vilka kläder barnen behöver ha med sig som regnkläder, overall, ombyte samt att förskolan strävar efter en läroplan.

- Hur upplever förskollärarna kommunikation vid inskolning med nyanlända barn och vårdnadshavare?

- Vilka olika sätt att kommunicera, förutom det verbala språket använder förskollärarna?

2. Teoretisk utgångspunkt

Denna studie har sin teoretiska utgångspunkt i den relationella pedagogiken. Utöver den relationella pedagogiken kommer avsnittet även lyfta begrepp som icke-verbal kommunikation och verbal kommunikation. Studien baseras även på ett interkulturellt perspektiv som beskrivs närmare i kommande avsnitt.

2.1. Icke-verbal kommunikation

Begreppet relationell pedagogik presenterade Aspelin tillsammans med Persson (2011) i boken *Om relationell pedagogik*. Definitionen av begreppet relationell grundar Aspelin på von Wright (2000, se Aspelin och Persson 2011). Ett perspektiv på relationell pedagogik är hur en människa som enskild individ påverkar sin omgivning. Till exempel hur förskolläraren bemöter sin kollega genom den verbala eller icke-verbala kommunikationen. Är förskolläraren trevligt i det verbala tonläget och visar sig säker genom sitt kroppsspråk påverkar det kollegans svar jämfört med om förskolläraren är arg i sitt tonläge och i sitt kroppsspråk. Ett annat perspektiv är hur omgivningen påverkar den enskilda individen, således det vi är och kommer att vara är direkt relaterad till den omgivning vi befinner oss i. Det innebär att i sitt yrke använder sig förskollärare av yrkesetiska principer, vilket kort innebär att vara professionell i sitt yrke. Denne individ använder ett annat kroppsspråk och beteende på sin fritid när hon eller han är ute på middag med sina vänner.

Människan är en unik person, eftersom vi alla har våra egna identiteter. Aspelin (2018) menar att förskollärare och andra pedagoger inte ska forma barnen efter en viss princip, snarare ska förskolans omgivning stärka barnets egna jag. Detta gör till exempel en pedagog genom ett relationellt förhållningssätt till barnet. Det förhållningssättet är en aspekt på relationell kompetens, vilket Aspelin (2018) även nämner under begreppet kommunikativ kompetens. Kommunikativ kompetens är pedagogens förmåga att kommunicera verbalt men framförallt det icke-verbala som uppstår genom de olika

kroppssignalerna vi skickar ut. I förskolan innebär det att pedagoger tar hänsyn till individers behov, genom att anpassa verksamheten utifrån barns och vårdnadshavares individuella villkor. Pedagoger kan även läsa barn och vårdnadshavares kroppssinglar för att bygga relationer. Kommunikativ kompetens kan beskrivas utifrån följande exempel: I barngruppen finns det ett nytt barn som är intresserad av att bygga med LEGO. Det barnet har inte lika stort intresse för att lära känna nya kamrater utan håller sig för sig själv. Pedagogens tillvägagångssätt för att bygga upp en relation, kan vara att använda LEGO. När barnet och pedagogen bygger med LEGO kan en dialog skapas. Det bör ligga i pedagogens intresse att försöka nå en förståelse för varför barnet väljer att sitta för sig själv. Barnet signalerar ett kroppsspråk att denne är blyg, vilket pedagogen tar hänsyn till och bygger relation. Dock är relationer i ständig förändring vilket innebär att efter ett tag är barnet inte lika blygt längre och har ett annat kroppsspråk (Aspelin, 2013; Aspelin, 2018).

2.2. Verbal kommunikation

Relationskompetens anser Juul och Jensen (2003) handlar om förmågan hos en person att kunna uttrycka sig och delge information. Ett sätt att framföra information på, till vårdnadshavare är genom det verbala språket. I denna verbala kommunikation är det av betydelse vilken samtalsstön pedagogerna använder sig av. I samtal med vårdnadshavarna bidrar samtalsstönen till att skapa antingen bättre eller sämre stämning. Att pedagogerna reflekterar över hur hon eller han kommunicerar samt hur information förmedlas kan sammanfattas som relationskompetens. Pedagogens förhållningssätt anses därför som grund för samspelet med barnen och dess vårdnadshavare. Samspelet innebär att pedagogerna eftersträvar ett förhållningssätt till ordspråket; så som man själv vill bli behandlad, behandlar man andra. Detta förhållningssätt för den vuxna personen över genom att bemöta andra vuxna samt barn med förhållningssättet genom att använda relationskompetens. En pedagogs samspel med barn leder till att pedagogerna utvecklar en relationskompetens. Således utvecklar barnen i sin tur en social kompetens (Juul & Jensen, 2003).

Sandberg och Vuorinen (2007) anser att kärnpunkten i den sociala kompetensen är individens egen uppfattning om sig själv i en större kontext. Det innebär att pedagogerna

har förmågan att anpassa sig efter olika sociala situationer. I social kompetens är människornas självkänedom en viktig aspekt. Den självkänedomens tillsammans med ödmjukhet kan utveckla en förståelse för andra människors livssituationer. I det professionella bemötandet av barn och vårdnadshavare är det en förutsättning att pedagogerna är socialt kompetenta. I ett verbalt sammanhang innebär det att pedagoger lyssnar aktivt på barn och vårdnadshavare med en medvetenhet om vilka signaler hon eller han sänder ut i bemötandet.

2.3. Interkulturell pedagogik och perspektiv

Den interkulturella pedagogiken och förhållningssättet innebär att studera integration mellan människor från olika kulturer och kan relateras till samhällets mångkulturalitet. Inom interkulturalitet förekommer termen *interkulturell sensibilitet* (Kaikkonen 1999 se Lahdenperä 2014). Termen kan tolkas som en förmåga att observera och iaktta kulturella skillnader. Lahdenperä (2014) menar att människor utan den interkulturella sensibilitetsförmågan har svårt att acceptera kulturella skillnader. Dessa människor väljer främst att umgås med människor tillhörande en liknande kultur som den egna. Interkulturell kommunikation bygger på förutsättningen att ha kontakt med individer som tillhör en annan kultur. Dessa mångkulturella kontakter möjliggör att individen skapar en djupare förståelse och acceptans till den egna och andras kultur. Interkulturell kommunikation är något människor inte behärskar, utan något man lär sig. Det är inte alla individer som ska behöva gå igenom den utvecklande processen som i sig leder till den interkulturella kompetensen. Lahdenperä (2014) menar även på att har man aldrig haft något nära förhållande med människor med annorlunda värderingar eller ett annat synsätt än sitt eget, blir det desto svårare att ta hänsyn till den okända kulturen. Det kommunikationssättet kan vidareutvecklas mot interkulturell kompetens samt förmåga.

Begreppet interkulturalitet innebär handling och rörelse mellan individer och sker i ett mångkulturellt sammanhang, där det finns en intention att utveckla relationer. Lorentz (2006) beskriver att den interkulturella kompetensen enbart kan utvecklas genom möten och samspel med andra kulturer. Interkulturell kompetens är en utvecklingsprocess vilket Lorentz förklarar utifrån två stadier. Inom dessa stadier går individer igenom olika faser.

Dessa stadier kallas för *etnocentriska* och *etnorelativa*. Det etnocentriska stadiet består av tre faser; *kulturförnekandefasen*, *försvarsfasen* och *acceptansfasen*. Det etnorelativa stadiet innefattar även de tre faser. Dessa faser är *reflektionsfasen*, *utbildningsfasen* samt *integrationsfasen*. En person som genomgår dessa faser kan utveckla en interkulturell kompetens. I dessa faser utvecklar människan bland annat förståelse för andras kulturer genom att reflektera. Det innebär även att personen skapar en kulturell medvetenhet samt accepterar att det finns andra kulturer än den egna.

2.4. Multimodal kommunikation

Utbyte av information kan enligt Elm Fristorp och Lindstrand (2012) ske genom kombinationer av olika kommunikationsverktyg. Dessa kommunikationsverktyg kan samlas under ett samlat begrepp *multimodal kommunikation*. Detta multimodala perspektiv kan framförallt användas i pedagogiska syften. Multimodal kommunikation är ett semiotiskt teckensystem vilket kan kombineras med det verbala språket. Teckensystem kan även innebära en kombination av olika icke-verbala kommunikationssätt, till exempel en bild som förstärks genom kroppsspråket (Elm Fristorp & Lindstrand, 2012). Det innebär att pedagoger kan förstärka handlingar i förskolan med hjälp av bilder och kroppsspråk. Till exempel att visa en bild på handtvätt för barnet och samtidigt gestikulerar pedagogen med sina händer som om de tvättar sig

Enligt Elm Fristorp och Lindstrand (2012) ingår även digitala verktyg inom den multimodala kommunikationen. Med digitala verktyg som exempelvis Ipad erbjuds en mängd av visuella teckensystem. Dessa kombinationer av teckensystem får olika funktioner beroende på situation. Dessutom ökar dessa verktyg möjligheten att utforma den ömsesidiga kommunikationen (Elm Fristorp & Lindstrand, 2012).

2.5. Sammanfattning

Detta kapitel bearbetar de olika teoretiska perspektiven på kommunikation samt kompetenser. För studiens teoretiska underlag behövs olika perspektiv utöver det relationella. Det relationella perspektivet kan sammanfattas med hur vi människor

använder verbal och icke-verbal kommunikation för att påverka vår omgivning. För att stärka dessa perspektiv i studien förhåller vi oss även till det interkulturella perspektivet. Det interkulturella perspektivet leder oss mot studiens syfte, eftersom pedagogen dessutom bör bemöta andra kulturer med medkänsla. Kulturell medvetenhet hos pedagoger utvecklar denna kompetens för att underlätta integration för nyanlända familjer.

Den relationella kompetensen är förmågan att kunna anpassa sig till olika situationer och därefter bygga upp relationer (Aspelin, 2016). Denna kompetens liknar den interkulturella kompetensen. Det som skiljer kompetenserna åt är att den interkulturella endast riktar sig mot det mångkulturella sammanhanget (Lahdenperä, 2014). Däremot riktar sig relationell kompetens till alla relationer, således även mot mångkulturella sammanhang. Ur detta perspektiv tar pedagoger hänsyn till den enskilda individens personlighet och anpassar verksamheten därefter. Således inom förskolan förhåller sig pedagoger till flera relationer. För att dessa relationer ska bli stadiga med en tillit mellan pedagoger och barn, men även med barnens anhöriga, behöver pedagogen besitta ovanstående kompetenser.

Studiens syfte är att undersöka förskollärares kommunikationsmöjligheter för att nå fram med rätt och viktig information vid inskolning av barn, vars vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda på det språk som förskolläraren behärskar. För att studien ska nå ett resultat, är avsikten att dessa perspektiven används för att öka förståelsen för olika kompetenser, i relationerna som byggs upp vid inskolning. För att få en djupare förståelse för hur de teoretiskt beskrivs, är det även av vikt att ta upp begrepp som verbal och icke-verbal kommunikation.

3. Litteraturgenomgång

I denna del av studien presenteras tidigare forskningsstudier om mångkulturalitet på förskolan och vilka kulturella faktorer som är relevanta för studiens syfte. Dessutom bearbetar avsnittet integration av nyanlända som ska in i det svenska samhället, samt resonemanget om pedagogers perspektiv på hur kommunikation mellan vårdnadshavare fungerar och upplevs vid inskolning.

3.1. Begreppsdefinition

Nyanlända: Skolverket (2014) definierar begreppet nyanlända som en grupp, vilka inte har svenska som modersmål. Denna grupp behärskar ännu inte det svenska språket. Studien berör nyanlända som dels har kommit till Sverige för asyl skydd och dels de som flyttat hit av andra skäl, vilket kan vara på grund av arbete eller anhörighetsinvandring. Begreppet *nyanlända* är centralt i studien och används i samband med att barn och vårdnadshavare nämns. Detta innebär ett förtydligande av att denna grupp nyligen flyttat till Sverige och behärskar inte det svenska språket ännu.

Kommunikation: I denna studie bearbetas både den verbala kommunikationen och den icke-verbala kommunikationen. Det innebär att denna studie ska visa på att begreppet kommunikation innebär mer än ett samtal mellan två individer. Den verbala kommunikationen definierar Nilsson och Waldemarson (2016) en dialog där två eller flera personer ömsesidigt utbyter ord med varandra. Juul och Jensen (2003) beskriver kommunikation som en dialog mellan två människor. Vilket även Aspelin (2018) definierar kommunikation som. Aspelin definierar att den icke-verbala kommunikationen är de kroppssignaler vi sänder ut medan vi använder oss av den verbala kommunikationen.

3.2. TAKK

Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation förkortas TAKK (Trygg, 2010). Det bygger på att människor kommunicerar utöver det verbala språket. Heister Trygg (2010) tar upp att TAKK är ett redskap som används för att förbättra kommunikationen med människor som har nedsatt tal- eller hörsel-funktion. Det verktyget möjliggör att en individ ska kunna utveckla sin kommunikationsförmåga. Utvecklingen sker med hjälp av gester och tecken. TAKK används på många förskolor eftersom pedagoger behärskar kommunikationsverktyget. Metoden kan även anses som ett stöd för barnens språkutveckling. Metoden används dessutom som kommunikationsmöjlighet vid möte med barn och vårdnadshavare till exempel med de som inte behärskar det svenska språket. Vid kommunikation mellan pedagogerna och nyanlända kan pedagogerna kombinera verbalt språk med TAKK för att göra sig förstådda (Trygg, 2010).

3.3. Kommunikation vid inskolning

Sandberg och Vourinen (2007) anser att förskolans ansvar är att ge ett gott intryck genom att pedagogen och vårdnadshavarna har en god kommunikation. Introduktionssamtal är ett tillvägagångssätt för att skapa ett förtroende mellan barn, familj och förskola. Den pedagog som ansvarar för barnets inskolning, ansvarar även för att genomföra introduktionssamtalet. Syftet med introduktionssamtal är att ge vårdnadshavarna större inflytande över deras barns vistelsetid i förskolan. Samtalets syfte är till för att vårdnadshavarna ska få utrymme att berätta mer om barnet och vilka förväntningar familjen har på förskolan. Ur pedagogernas perspektiv är inskolningssamtalet ett tillfälle att berätta om förskolans policy, till exempel vad som gäller vid sjukdom och att barnet behöver ha extrakläder med sig (Sandberg & Vourinen, 2007).

I en intervju publicerad av Skolverket (2014) tar en förskollärare upp problematiken kring att verksamma pedagoger måste betrakta vårdnadshavarnas tidigare erfarenheter av den svenska förskolan. En del nyanlända har ingen erfarenhet av den svenska förskolan. Det kan uppstå missförstånd mellan förskollärarna och vårdnadshavarna när inte de verbala kommunikationsmöjligheterna finns vid inskolningssamtal. Därmed menar förskolläraren i Skolverkets (2014) intervju att det även är en dubbel arbetsbelastning när den svenska förskolan ska förklaras utifrån nyanländas kommunikativa förutsättningar. Skolverket (2014) anser att förskolläraren kan använda sig av tolk vid ett inskolningssamtal. Det är av stor vikt för förskolläraren att få en klar bild av barnets språkkunskaper, både på modersmålet och på svenska.

3.4. Mottagande av nyanlända

Inom ämnet mångkulturalitet har Lunneblad (2013a) utfört studier, där det framkommer att det svenska samhället samt skolan och förskolan har blivit alltmer internationella. En av dessa studier handlar om mångkulturella förskolor. Den studien tar upp att pedagogerna har sökt efter vad som förenar och är gemensamt hos barnen. Pedagogerna som deltog i studien berättade att de avhöll sig från att ta upp barnens upplevelser och kulturella skillnader. Detta ledde till ett neutralt bemötande till alla barn, oavsett kulturell

bakgrund. Det som menas med ett neutralt bemötande är att pedagogerna inte gör någon skillnad mellan barnen. Det innebär att alla barn blir bemötta utifrån samma perspektiv oavsett vad de har för ursprung och förutsättning. Problematiken med denna aspekt kan leda till att barnen inte får möjlighet att tillhöra den egna kulturen. I förskolans arbete ska alla barn behandlas lika men det betyder inte att pedagogerna ska undvika att ta upp barnens mångkulturella tillhörighet. Istället bör pedagoger erbjuda en verksamhet där barn känner sig trygg med att utveckla den egna kulturidentiteten (Lunneblad 2013a; Skolverket, 2016a).

I en annan studie redovisar Lunneblad (2013b) resultatet på miljöns betydelse för integration av nyanlända. Massmedia beskriver effekter på hur nyanlända barn och vårdnadshavare blir drabbade beroende på vilket område de bor i. Konsekvenserna blir att barnen byter skola, även om det inte existerar något missnöje på utbildningens kvalitet. Det beror främst på relationer eller förflyttning av nyanlända till annan kommun. Detta påverkar skolan och förskolans arbete på ett mer negativt sätt. Lunneblad nämner i sin studie att mångkulturalismen snarare bidrar till ett exkluderande av barn och vårdnadshavare. Framförallt att utanförskap riskeras inom mångkulturella miljöer.

Lunneblad (2013b) nämner att pedagoger i förskolan kommer att möta barn och familjer vars erfarenheter av den svenska förskolan är obefintliga. Han problematiserar de kommunikativa kodernas relevans hos pedagoger som arbetar i förskolor kring mottagande av nyanlända barn och deras vårdnadshavare. Lunneblad tar även upp att pedagogiskt arbete mellan nyanlända familjer kan innebära möten med människor, vilka kan ha upplevt traumatiska erfarenheter. De traumatiska erfarenheterna kan bland annat ha inneburit krig eller att dessa personer flytt under svåra förhållanden. Efter 1970-talet anses förskolans insatser som grundläggande och således en del av Sveriges integrationspolitik.

De pedagoger som deltog i Lunneblads (2013b) studie upplevde att det var svårtolkat om hur mottagandet av nyanlända skulle hanteras. Resultatet baseras på de olika perspektiven som pedagogerna hade på mottagandet av nyanlända. Ett exempel som en av pedagogerna

berättade under intervjun, var deras upplevelse av bristande kommunikation vid frukosttillfällena och hur de löste problemet. Pedagogerna upplevde kommunikationsproblem med vårdnadshavarna efter att de upprepade gånger förklarar vilken tid frukosten serverades. Likväl fortsatte vårdnadshavarna att lämna barnen efter att frukosten hunnit bli undanplockad. Förskollärarnas lösning, för att inget barn skulle bli utan frukost, blev att ha en flexibel frukost. Det innebar att de barnen som ville, kunde ta frukost när de kom till förskolan. Detta ledde till att frukostbordet aldrig var tomt på barn, samtidigt behövde inte barnen som kom tidigt vänta på att kamraterna skulle bli färdiga. Istället kunde dessa barn gå och leka. Alla deltagarna i intervjun var däremot inte överens om denna lösning. De andra ansåg att vårdnadshavarna måste anpassa sig efter förskolans verksamhet istället för tvärtom. Pedagogernas användning av begreppet kommunikationsproblem anser Juul & Jensen (2003) bör användas med försiktighet. Istället är det bättre att förklara känslan av vad som upplevs och är bakgrunden för kommunikationsproblemet, vilket leder till missförstånd. De ord som en person väljer att uttrycka sig genom i dialoger kan ibland leda till missförstånd. I dessa situationer gäller det istället att använda sig av tydligt språk. Det innebär att pedagogen kan anpassa språket efter barnets och vårdnadshavarnas språkkunskaper.

3.5. Litteratursummering

Kapitlet tar upp de lösningar som pedagogerna hittar för att anpassa verksamheten utifrån barnperspektivet för att barnen inte ska bli drabbade. Den tidigare forskningen som denna studie tar upp är olika aspekter av kommunikation. Dessa aspekter baseras på pedagogers erfarenheter av att ta emot nyanlända på förskolan. Ur en mångkulturell aspekt tar avsnittet upp dilemman kring hur kommunikation med nyanlända fungerar. Den tidigare forskningen är ett stöd för diskussionen av resultatet i denna studie. Utifrån respondenternas svar kommer den tidigare forskningen att sättas in i ett större kontext. Lunneblads (2013b) studier ligger i fokus för denna studie i den tidigare forskningen. Dessa studier kommer att fungera som ett verktyg för att kunna jämföra denna studies resultat med tidigare forskning för att se om denna studies resultat skiljer sig från den tidigare forskningen, vilket detta avsnitt bearbetat.

4. Metod

Vi valde en kvalitativ studie med enkätintervjuer. Enkäten består av tre slutna frågor samt fem öppna frågor. De öppna frågorna formulerades för att nå studiens syfte, vilket är att undersöka förskollärares kommunikationsmöjligheter för att nå fram med rätt och viktig information vid inskolning av barn, vars vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda på det språk som förskolläraren behärskar. Detta utformades för att kunna ta reda på förskollärarnas upplevelser och erfarenheter kring möten med nyanlända.

Holme och Solvang (1997) beskriver att en kvalitativ studie kan möjliggöra för forskare att se på omvärlden utifrån någon annans perspektiv än sitt eget. I den kvalitativa undersökningen anses forskaren vara en viktig del i processen. Forskare har ansvar för både tolkning och insamling av material samt data, vilket därefter analyseras med noggrannhet.

För att studien ska kunna nå en högre validitet, anpassades enkätens frågor efter studiens syfte. Således även med studiens teori som grund, eftersom teorin följs av den röda tråden genom studien. *Validitet* innebär att man undersöker det som avses att undersökas, vilket i vår studie är förskollärares olika sätt att kommunicera med nyanlända. I studien beskrivs resultatet genom att vi återberättar respondenternas individuella svar från enkäterna. *Tillförlitligheten* i denna studie höjs genom att vi inte lagt in våra värderingar i resultatet. För att nå en validitet med studien anser vi att det viktiga var att följa en röd tråd mellan syftet och den teoretiska grunden. Vi besvarade undersökningens syfte med hjälp av respondenternas berättelse, utifrån deras erfarenheter (Denscombe, 2016).

Vi valde att använda en internetbaserad enkätintervju, vilket innebar att vi inte hade någon fysisk kontakt med respondenterna. På det viset anser vi att respondenternas svar inte påverkades, detta anser vi som en fördel. En annan fördel ur ett tidsperspektiv var att vi med enkätintervju kunde samla in data direkt till våra egna datorer.

Frågorna på enkäterna konstruerades genom öppna frågor. Det betyder att svaren inte kan ges genom enbart ett ja eller nej. Det innebär att enkäten klassas som kvalitativ. Vi formade fem öppna frågor som riktade sig mot studiens syfte. Vi formulerade frågorna kortfattat med en förhoppning om att öka förståelsen. Detta gjorde vi för att inte

respondenterna skulle uppleva frågorna alltför komplicerade eller tidskrävande att genomföra. I svarsrutan på enkäten finns det obegränsat utrymme för respondenten att utveckla sina svar, Vi använde oss av surveyundersökning via en hemsida som heter *SurveyMonkey*, där man enkelt kan forma sina enkäter (Denscombe, 2016). Enkäten bestod av totalt åtta frågor. De tre första frågorna var slutna frågor med ja eller nej som enda svarsalternativ (se bilaga 2). Detta gjorde vi för att kunna sortera i urvalet. Efter att vi hade skapat vår enkät, skickade vi ut undersökningen i en sluten Facebook grupp med 30 000 medlemmar. Denna grupp riktar sig till pedagoger som är verksamma inom förskolan vilka inkluderar vikarier, barnskötare, förskollärare, specialpedagoger och även vårdnadshavare. Även om denna facebook grupp består av många medlemmar förväntar vi oss inte att alla skulle delta i studien. Delvis för att inte alla får upp enkäten på sitt flöde, delvis på grund av vår begränsning i urvalet. Urvalet riktade sig mot legitimerade förskollärare med erfarenheter inom mångkulturalitet

Hjalmarsson (2014) anser att den som forskar måste ha klart för sig vad det är för ämnesområde som ska studeras. Därför vill vi med studiens syfte och frågeställning ha en inriktning, vilken kan hjälpa oss att nå ett resultat. Vår förhoppning är att genom studien få ta del av ny kunskap. Kunskapen vi vill erhålla, är vilka verktyg som förskollärarna har att förfoga över vid mottagande av nyanlända. Denscombe (2016) anser att urvalet bör riktas mot de som har erfarenhet av ämnet forskaren undersöker. För att vi ska kunna erhålla ny kunskap riktar vi urvalet mot förskollärare som har erfarenhet av att ta emot och inskola nyanlända barn och vårdnadshavare.

För att vi i senare del av studien ska kunna genomföra en analys av resultatet, bearbetade vi tidigare och även aktuell forskning genom litteratur och peer review artiklar. Dessa artiklar fanns att tillgå på Summon vilket är en sökmotor som högskolan i Kristianstad tillhandahåller för oss studenter. Peer review betyder att artikeln, som forskaren skrivit, har blivit granskad av andra personer med liknande kompetenser. Dessa personer har senare avgjort om artikeln är tillförlitlig.

Allteftersom studien fortskred blev det tid för oss att komma i kontakt med urvalsgruppen. Det etiska ställningstagandet har vi gjort utifrån Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (Vetenskapsrådet, 2002), vilket omfattar de fyra allmänna kraven gällande identitetsskydd. Nedan i texten kategoriserar vi hur dessa fyra krav följs av oss: Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att forskaren informerar respondenter om bland annat studiens syfte. Utöver syftet har respondenterna rätt att veta att deras deltagande är frivilligt. Vi lämnade ut våra kontaktuppgifter för att respondenterna ska kunna komma i kontakt med oss. Detta ifall respondenterna undrar över någonting med deras deltagande i studien eller om något är otydligt.

Gällande *samtyckeskravet* informerar vi om deltagarnas frivillighet och rätten till att avbryta deltagandet när som helst under studiens gång. Efter att respondenterna läst igenom vårt missivbrev, har de själva en valmöjlighet om de vill delta eller inte. Väljer de att delta, medger de även sitt samtycke.

Konfidentialitetskravet innebär att de uppgifter som respondenterna delar med sig av i undersökningen, ska vi hantera på ett sådant sätt där säkerheten kan fastställas om att inga personliga uppgifter kan lämnas ut. Vi efterfrågar inte deltagarnas personliga uppgifter i undersökningen utan dessa förekom anonymt, eftersom denna studie är databaserat. Svaren vi delger kommer endast att användas till denna studie.

I *nyttjandekravet* gäller det för forskaren att inte låta materialet för studien tillhandahållas på det sätt att andra åtgärder ska kunna påverka den enskilda individen. Materialet får heller inte användas utanför den vetenskapliga studien. I denna studie är respondenterna anonyma även för oss, eftersom vi har ingen kontakt med dessa. Detta innebär att enskilda individers svar endast kommer att användas inom denna studie och inte användas för andra ändamål.

Innan vi inledde analys av den kvalitativa empirin, organiserade vi rådata. För att minska risken för att gå miste om originalhandlingarna valde vi att skydda empirin på ett sådant sätt att vi skrev ut svarsformulären. Detta gjorde vi för att kunna gå tillbaka till ursprungskällan vid behov, följaktligen kategoriserades enskild rådata. Detta gjorde vi

genom att ge varje enkät ett eget nummer för att vi skulle kunna särskilja dessa (Denscombe, 2016).

Metodologiskt används en hermeneutik för att kunna tolka svaren som samlas in. I denna studie handlar det om att respondenternas texter tolkas utifrån den kunskap som de bidrar med. Hermeneutik innebär att tolka upplevelser av olika situationer som respondenterna delar med sig i svaren på enkäten. Denna metodologi är lämplig att använda om studiens syfte är få möjlighet att sätta sig in i respondenternas egna upplevelser. För att kunna besvara denna studies syfte, vilket är att undersöka förskollärares kommunikationsmöjligheter för att nå fram med rätt och viktig information vid inskolning av barn, vars vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda på det språk som förskolläraren behärskar. I detta har studien frågeställningar där vi vill få inblick i respondenternas upplevelse att kommunicera med nyanlända som inte talar det svenska språket. Inom hermeneutiken finns det inte någon modell för hur analys- och tolkningsprocessen ska genomföras. Anledningen till detta är att det är olika ingångar och förståelse för att kunna tolka den insamlade empirin. I denna studien har empirin lästs igenom var för sig för att sedan i analys- och tolkningsprocessen sitta tillsammans och diskutera om hur vi tolkat svaren (Westerlund, 2015). Det var först under dessa förhållanden vi fick ett sammanhang på respondenternas svar. Den röda tråden fick vi genom nyckelord, som förenade svaren. Utifrån dessa nyckelord kunde vi skapa frågeformuleringar för att kunna arbeta vidare med resultatet i ett mer konkretiserat sammanhang. Nyckelorden vi fick fram var kommunikation, inskolning, verktyg för kommunikation samt mottagande av nyanlända. För att analysera dessa nyckelord satte vi in dess i ett sammanhang. Det som gjorde att vi kunde sätta in nyckelorden i sitt sammanhang var att konkretisera dessa. Verktyg för kommunikation använd i både verbala och icke-verbala situationer. Det kan sammanfattas som en systematisk analys. Resultatet kopplas ihop med studiens teoretiska ansats för att öka förståelsen av analysen. Analysen följs av samma rubriker som resultatdelen. Detta valdes för att den röda tråden ska flöda för läsaren och för andra att kunna göra analys av denna studies resultat. Förhoppningen är att analysen av resultatet, utifrån den metodologiska aspekten, bli likvärdiga med denna studies analys av respondenternas texter (Holme & Solvang, 1997).

4.1. Bortfallsanalys

Det totala antalet besvarade enkäter är 33, av dessa kan fyra stycken räknas som bortfall. Anledningen till att dessa kan hamna i bortfallskategorin är att tre av respondenterna inte var legitimerade förskollärare. Dessa tre pedagoger valde vi att behålla i resultatet eftersom deras erfarenhet beräknas som givande i förhållande till studiens syfte. Därför används begreppet pedagog istället för förskollärare i kommande avsnitt.

En av dessa fyra var legitimerad förskollärare, däremot hade denna person ingen erfarenhet av att arbeta i en mångkulturell förskola. Den legitimerade förskolläraren svarade att den aldrig arbetat på en mångkulturell förskola, samtidigt som denna uppgav att hon eller han varit med vid inskolning där barn och vårdnadshavare inte behärskade det svenska språket. I det subjektiva urvalet passar det inte in att bevara denna respondentens svar. Anledningen till detta är att vi anser att respondenten motsäger sig själv i de tre slutna frågorna. Respondenten svarade att den arbetat vid inskolning av nyanlända men dessvärre att den inte hade erfarenhet av mångkulturalitet. Detta kan bero på missförstånd av enkäten eller fel svarat. Vi anser att denna ska uteslutas från studieresultatet eftersom den skulle sänka trovärdigheten.

5. Resultat

I denna del av studien presenteras resultatet av empirin från enkäterna. Resultatet grundar sig helt på respondenternas erfarenheter. För att underlätta sammanhanget i ämnet har vi valt att dela upp resultaten utifrån nyckelord vi sorterade enkätsvaren efter. Detta resulterade i fyra kategorier med nyckelorden: Respondenternas definition av begreppet kommunikation, information vid inskolning, respondenternas upplevelse av kommunikation med nyanlända och verktyg för kommunikation.

5.1. Respondenternas definition av begreppet kommunikation

Majoriteten av respondenterna, vilket motsvarar 19 respondenter, definierade begreppet *kommunikation* dels som verbal, dels som icke-verbal kommunikation. Den verbala kommunikationen definierades genom begreppen; *språk, sång, tal, estetiska uttryck, ljud* och *ord*. Den icke-verbala kommunikationen benämndes med begreppen; *kroppsspråk, mimik, tecken, TAKK, skriftspråk, digitala bilder, bilder i fysiskt format* och *gester*.

Vissa respondenter beskrev begreppet *kommunikation* med flera synonymer som exempel: “Verbalt, kroppskontakt med gester, mimik och känslor, känslouttryck, samspel, digital bild, TAKK.” Andra respondenter beskrev *kommunikation* med löpande text genom att ge tydliga exempel på begreppets innebörd. Till exempel ”Att få andra att förstå vad jag menar.” eller “För att det ska kunna ske en kommunikation så måste det finnas minst två personer som samtalar och förstår varandra.”

Ytterligare en del av respondenterna ansåg att kärnan av kommunikation är allt man förmedlar till en annan part och metoden anses inte som den viktigaste delen. En respondent formulerade sin uppfattning av begreppet på följande sätt: “Det handlar om allt man förmedlar till en annan part. Sen har det ingen betydelse på (sic) hur man gör”

Dessa nämnda kommunikationsmöjligheter används enligt respondenterna för att göra sig förstådda i mötet med andra människor eller genom samspel mellan olika individer, vilka som vill utbyta information. Utbytet av informationen används enligt dessa respondenter både genom tal och gestikulering. Det vill säga verbal- och icke-verbal kommunikation.

Minoriteten av respondenterna, vilket motsvarar 5 respondenter, nämnde att de kommunicerar genom digitala verktyg. Dessa digitala verktyg innebär att översättning kan göras genom appar. Digitala verktyg används även som ett sätt att kommunicera med digitala bilder. Dessa digitala verktyg används således sällan ensamma utan tillsammans med ovanstående definitioner på kommunikationssätt. Dessutom framkommer fysiska bilder som hjälpmedel vid 4 svar.

5.2. Respondenternas upplevelse av kommunikation med nyanlända

När det gäller upplevelser av hur kommunikation fungerar när det verbala språket inte räcker till blev resultaten delade. En minoritet av respondenterna, vilket motsvarar 3 respondenter, upplevde att kommunikationen fungerar bra trots att vårdnadshavaren inte behärskar det verbala språket. En minoritet av respondenterna tar upp viktiga aspekter

gällande att genomföra en dialog med barnen och vårdnadshavarna. Dessa aspekter är kroppsspråk, ett tydligt och långsamt tal samt pedagogers förhållningssätt vid inskolningssamtal. Pedagogernas syn på nyanlända barn och vårdnadshavare påverkar alla parter upplevelse vid samtalet. Det framkom av respondenterna:

Man pratar långsamt och artikulerar bra. Ett avslappnat och tydligt kroppsspråk verkar göra att både föräldrar och deras barn slappnar av. Det går oftast bra, de vill ju börja sina liv och skapa en trygghet för sig själva och deras barn.

(Respondent nummer 31)

Vi använder oss av tolk (sic) vi visar konkret vad vi menar med hjälp av bilder. Händelser och konkreta material. Jag är mottaglig och öppen för barn och vårdnadshavare och tydlig i min kommunikation.

(Respondent nummer 10)

Vi använder oss av tolk vid inskolningssamtal sedan blir mycket kroppsspråk vid inskolningssamtal. Jag tycker att det fungerar bra, sen gillar jag utmaningen med att jobba med barn med annat modersmål.

(Respondent nummer 20)

17 respondenter av 31 upplever dock inskolningsmomentet som svårt eftersom kommunikationen blir begränsad. Risken är att mottagande part inte får all informationen som behövs eller att det uppstår missförstånd. Denna majoriteten av respondenterna upplevde att kommunikationen vid inskolningen var svår. Däremot medgav den kommunikativa utmaningarna som lärorika och spännande. I denna grupp av respondenterna fanns det även oro ifall vårdnadshavarna vet hur både svenska förskolan och samhället fungera i allmänhet. En pedagog valde att beskriva kommunikationen som svår på grund av att nyanlända inte fått information om hur förskolan fungerar. En annan pedagog tycker att kommunikation med nyanlända är svår även om de har kollegor från olika nationaliteter som hjälper till att översätta.

En minoritet som motsvarar 5 respondenter, nämner att upplevelsen av kommunikation berodde på olika faktorer som till exempel: Om vårdnadshavare inte har lärt sig det

svenska språket, om vårdnadshavare är bra på engelska, om det finns någon nära i familjen som talar svenska eller om personalen i förskolan som behärskar nyanländas modersmål. Upplevelse på inskolningen är mer inriktad till vårdnadshavare kommunikationsmöjligheter på svenska eller engelska språket samtidigt som en vilja från respondenterna att vårdnadshavare får ett rättvist bemötande och rätt information. Respondenterna beskriver sina upplevelser kring verbala kommunikationsmöjligheter på följande sätt:

Både bra och dålig. Beror lite på hur pass bra vårdnadshavaren är på engelska och i vissa fall svenska. Men ofta går det att lösa med tolk och annan personal som ibland pratar samma språk.

(Respondent nummer 3)

Det är inte på samma sätt såklart. Jag har haft tolk och det gör ju att familjerna få samma möjligheter som alla andra familjer för att ta få del av information.

(Respondent nummer 4)

När språket inte räcker till kan tolk och språkstödslärare användas, översättningsappar eller andra personer i verksamheter som kan språk broar. Beroende på vilket språk det handlar om så det fungera olika bra. Är man kreativ och vill samarbeta så brukar det fungera bra. Med tålamod och förståelse kommer man långt.

(Respondent nummer 19)

Empirin visar på vilka kommunikationsmöjlighet respondenterna använder för att kunna ge information till vårdnadshavare. Förskolorna som inte hade tillgång till tolk hade oftast en flerspråkig pedagog för att stödja pedagogerna, vårdnadshavarna och barnen vid inskolningsperioden. Förskolor utan tolk eller flerspråkig pedagog använder verktyg som: översättningsappar, fysiska eller digitala bilder samt skriftspråk. En annan kommunikationsmöjlighet som framkom var att några respondenter skickar ut informationsblad per post. Informationsblad står på olika språk, men fanns inte alltid översatta till barnets och vårdnadshavarnas modersmål. Detta är en grundläggande introduktion, för att senare kunna hålla ett inskolningssamtal innan inskolningsperioden påbörjas.

För att beskriva hur viktig inskolningsperioden är för nyanlända valde en respondent att beskriva det på följande vis:

Enormt viktigt då det lätt uppstår dilemman då vårdnadshavare sällan har erfarenheter av liknande verksamhet, samt förståelse för barnens behov av t.ex. rätt kläder för väder, regler vid olika sjukdomar osv. Dessutom måste de få en bra introduktion till Lpfö och den pedagogik som bedrivs i verksamheten. Många dilemman skulle försvinna om vi inskolade vårdnadshavare på ett tydligare sätt.

(Respondent nummer 6)

Denna respondent lyfter att det finns dilemman och att dessa uppstår eftersom vårdnadshavarna sällan har erfarenhet av en svensk förskola. Det är för barnens bästa det är av vikt för vårdnadshavarna att förstå att barnen inte kan komma sjuka till förskolan och att de även måste se till att barnet har extrakläder samt varma ytterkläder på vintern. Respondenten anser att det är viktigt att vårdnadshavarna får en god inblick hur verksamheten fungerar i Sverige.

5.3. Mottagande av nyanlända

Det dominerande svaret på frågan om hur mottagande kunde utvecklas på *din* förskola var begreppet *tolk*. Respondenterna benämner begreppet tolk både som utbildad tolk, men även pedagoger som är *flerspråkiga*. En respondents svar var att tolk bör vara med under inskolningsperioden, eftersom det skapar trygghet hos vårdnadshavarna. Däremot tycker en annan respondent att tolk ska användas på ett mer medvetet sätt. För att en familj ska få en så bra introduktion som möjligt till förskolan. En tredje respondent anser att tolk ska bokas redan innan familjen kommer för att de ska få en så bra start som möjlig. En del av respondenterna berättar att deras förskolor inte använder fysisk tolk. Dessa använder istället telefontolk. Under nyckelordet tolk var det en respondent som föreslog fler tolktimmar. Det framkom däremot inget angående den förskolans tillgång till tolktimmar. Flera respondenter lyfte förslag på *flerspråkiga* pedagoger med betoning på personer med erfarenheter av att arbeta i en pedagogisk verksamhet. Under flerspråkighet lyftes även förslag om de som slutat skolan, men är tvåspråkiga till förslag.

Gällande den *skriftliga informationen* som förskolan delar ut innan eller under inskolningen, menar några respondenter att dessa bör översättas till fler språk. I resultatet framkommer det att hälften av respondenter har informationsblad översatta till olika språk. Det finns en grupp respondenter, vilka inte har tillgång till informationsblad på flera språk. Dessa önskar en utveckling på detta för att kunna nå ut till fler familjer med information om förskolans verksamhet.

Bildstöd såg några av respondenterna som ett potentiellt utvecklingsområde. Att använda sig av fysiska eller digitala bilder möjliggör för bättre kommunikation till barn och vårdnadshavare. Egenskaper hos förskollärarna som stod i centrum, menade respondenterna på *kompetens* samt att vara *lyhörd*.

5.4. Verktyg för kommunikation

Majoriteten av respondenternas kommunikationsverktyg är följande: *översättningsappar*, *bildstöd*, *TAKK* och *skriftspråk*. Dessa begrepp ingår i den icke-verbala kategorin.

3 respondenter nämner att de når ut med skriftspråk. Det innebär att de skickar ut information om förskolans verksamhet till vårdnadshavare innan inskolningsperioden börjar. Informationsbladet är översatta till flera språk, dock inte alla.

10 respondenter berättar att de arbetar på förskolor där de har modersmåls lärare som är tillgängliga för både barn och vårdnadshavare. För att förbättra kommunikationen berättar en respondent att hon eller han beställde boken *När språk inte räcker till*. Boken består av bilder på saker, känslor och handlingar vilka kan användas vid dialog mellan personer som pratar olika språk. I resultatet framkommer det även att en förskola har modersmåls lärare som tränar alla pedagogerna i ett annat språk än svenska. Respondenten tycker att kommunikation med vårdnadshavare med annat modersmål än svenska har förbättrats sedan dess.

Majoriteten, vilket är 27 respondenter tar även upp *tolk* som dominerande begrepp för verbal kommunikation. Respondenterna anser att tolk kan motverka missförstånd. Andra verktyg är ett bra komplement, men missförstånd sker lättare. Av resultatet framkommer det att förskolan använder olika digitala översättningsprogram. Det svar som avviker från resten är det en av respondenterna nämner, vilket är att det finns en brist på verktyg och stöd på dennes arbetsplats. Således använder sig hon eller han enbart av översättningsprogram. “Vi har tyvärr inte så mycket verktyg och stöd. Har använt en översättningsapp men vet inte hur tillitbar den är.”

6. Analys

I detta avsnitt presenteras analysen utifrån resultatet och kopplas till studiens teorigrund. Analysen presenteras under samma fyra kategorier som användes i resultatdelen.

6.1. Kommunikation

Respondenternas definitioner av kommunikation tolkar vi som ett sätt att göra sig förstådda i möten med andra människor i sin omgivning. De anser att kommunikation sker både genom det verbala och icke-verbala språket. Denna syn kan kopplas till relationell kompetens, vilket handlar om pedagogernas förmåga att kunna bygga relationer genom att kunna avläsa det osynliga som sker mellan pedagog och vuxen och mellan pedagog och barn. I detta sammanhang innebär relationer som en framtida tillit till barn och vårdnadshavare i verksamheten, vilket grundar sig i samarbete och samverkan med hemmet (Aspelin, 2018; Sandberg & Vourinen, 2007). I förhållande till respondenternas svar är målet att använda kombinationer av talspråk och icke-verbala verktyg för att kommunicera med nyanlända (Aspelin & Persson, 2011). Det icke-verbala språket tolkar vi som en tyst kommunikationsmöjlighet vid en dialog. Respondenterna nämnde det som: *mimik, teckenspråk och gester*. Icke-verbal kommunikation kan även förekomma i form av externa verktyg som till exempel digitala och fysiska bilder eller skriftspråk.

Det insamlade materialet tyder på att respondenterna har en gemensam syn på kommunikation, vilket 28 respondenter nämner som verbala ord och kroppsspråk. Deras

svar kan kategoriseras i två olika delar, eftersom vissa tillhörde verbal kommunikation och andra den icke-verbala. Även om en stor del av dialoger utförs genom muntlig kommunikation, tolkar vi att majoriteten av respondenterna anser det icke-verbala i form av TAKK, fysiska eller digitala bilder samt översättningsappar som stöd för den verbala kommunikationen. Enligt respondenterna kan icke-verbal kommunikation förbättra möjligheten för att skapa en förståelse. Respondenternas synsätt på kommunikation kan kopplas till begreppet *multimodal kommunikation*. Multimodal kommunikation handlar om pedagogernas förmåga att kombinera talspråk tillsammans med teckensystem vid kommunikationstillfällen (Elm Fristorp & Lindstrand, 2012). Juul och Jensen (2003) anser att dessa kombinationer av kommunikation bör komplettera varandra, för att andra personer ska förstå vad den andra parten vill förmedla. Kroppsspråket bör gestikulera det som det verbala språket uttrycker.

6.2. Kommunikation och bemötande vid inskolning

Vår tolkning av resultatet är att alla respondenterna använder sig av passande strategier för att kunna kommunicera med vårdnadshavare. Anledningen till detta är att informationen ska nås fram på ett tydligt sätt. Det fanns en liknande intention ifrån alla som deltog i enkätintervjun att bemöta vårdnadshavare och nyanlända barn på ett välkomnande sätt, samt ett genuint intresse att ge dem en röst. Utifrån respondenternas svar tolkar vi att använda tolk som hjälp är ett sätt att kunna ge vårdnadshavare samma möjligheter som andra familjer. Det innebär att respondenterna som arbetat med nyanlända ville ge exakt samma möjlighet, oavsett var barn och vårdnadshavare kommer ifrån. Det som skiljer sig i inskolningen mellan vårdnadshavare som behärskar det svenska språket och de som inte behärskar språket är informationsmetoden. Denna aspekt på bemötande är även ett sätt att se respondenternas relationella kompetens i form av den kommunikativa kompetensen (Aspelin, 2018). Grunden för en fortsatt god relation mellan alla i förskolan, är att få ett trevligt och professionellt bemötande. Vår tolkning ur Aspelin (2013) relationella perspektiv är att respondenterna vill bygga relationer på ett välkomnande sätt, samt att respondenter vill förebygga missförstånd, eftersom det är grunden för sårbara relationer.

Respondenternas svar kan tolkas att kunna bemöta nyanlända på förskolan kan anses som ett krav. Däremot kan bemötandet se annorlunda ut beroende på pedagogernas *interkulturella sensibilitet*. Enligt Kaikkonen (1999 se Lahdenperä 2014) innebär *interkulturell sensibilitet* att acceptera och ha förståelse för mångkulturella skillnader. Respondenternas svar tyder på att det finns både intresse och en ödmjukhet att förhålla sig till någon annans kultur. Således finns det en kompetensnivå inom interkulturalitet vilket kan speglas i deras arbetssätt. 23 respondenter tar hänsyn till kulturella skillnader och är medvetna om vad som behövs för att kunna ge barnen och vårdnadshavarna en bra start på förskolan. Det finns även en eftertanke hos en del respondenter kring hur mycket samt om vad som ska informeras. Eftertanken hos pedagogerna är till för de nyanlända barn och vårdnadshavarnas bästa. Vad är det viktigare familjerna behöver ha med sig vid inskolningen? Är det vilka kläder barnen behöver ha med sig eller är det vilken mat som serveras vid lunch? Enligt Lunneblad (2013b) samt Juul och Jensen (2003) kan kommunikationsproblem minskas genom att förenkla och sortera informationen. Några respondenter anser att lära känna barn och vårdnadshavare innan inskolningsperioden bidrar till att skapa trygghet och tillit hos vårdnadshavare. Detta tolkar vi som ett sätt att grunda en nära relation (Aspelin, 2018).

6.3. Mottagande av nyanlända

Vi tolkar att det finns olikheter i resultatet mellan respondenternas arbetsställen. I resultatet framkommer det att vissa förskolor verkar ha större tillgång till tolktimmar och vissa mindre. I respondenternas svar ser vi en indikation på att vissa förskolor har mer verktyg att tillgå för att kunna kommunicera med vårdnadshavare på olika språk. Nackdelen med att få ett litet underlag med kommunikationsverktyg kan leda till att de nyanlända familjerna får ett minskat förtroende för den svenska förskolan. Det kan även leda till att nyanlända barn och vårdnadshavare får en uppfattning om att pedagogerna är oengagerade. Otillräckliga kommunikationsverktyg innebär inte att det är pedagogernas bristande engagemang för att bemöta nyanlända eller att pedagogerna har en mindre interkulturell kompetens (Lahdenperä, 2014). Det kan istället grunda sig i externa faktorer till exempel en förskola, vilken inte är van att ta emot nyanlända familjer. Det kan således även grunda sig i den ekonomiska faktorn gällande tillgång till tolk. Tolk är kostsamt för en kommun och därför bör förskolan kunna motivera med stort underlag.

Respondenternas svar tyder på ett önskemål av mer flerspråkig personal, med kunskap av att arbeta i förskolan. Den önsknigen tolkar vi som att respondenterna vill samarbeta med personal som är medveten om att de har ett relationellt förhållningssätt. Dessa personer har förmågan att vara empatiska i sitt bemötande. För att kunna samarbeta och samverka med vårdnadshavare som inte behärskar det svenska språket bör flerspråkig personal inte endast kunna språk, utan även ha kunskap av att arbeta i en pedagogisk verksamhet. Det är med stor fördel att alla pedagoger kan läsa av kroppssignaler som gestikuleras när den verbala kommunikationen fungerar, för att verkligen undvika relationer som byggs upp med missförstånd. Det kan även handla om att inte gå för nära någons integritet (Aspelin, 2016).

Vi tolkar att det finns en god avsikt hos respondenterna att utveckla verksamheten genom att den blir mer anpassad till nyanlända. Pedagogers relationella och interkulturella kompetens kan öka genom att arbeta i en verksamhet som tar emot nyanlända. Den relationella kommunikations kompetensen blir synlig för pedagogen, när pedagogen i sin självreflektion funderar hur hon eller han är i sitt bemötande (Aspelin, 2018). Vi tolkar även att respondenternas önskemål om större tillgång till flerspråkig personal och tolk är ett gott stöd, både för förskolans verksamhet och nyanländas tillit till varandra.

6.4. Verktyg för kommunikation

I svaren framkommer upprepning av begreppen: *skriftspråk*, *digitala bilder* och *fysiska bilder*. I svaren framkommer även användningen av hjälpmedel som *översättningsprogram*. En pedagog beskriver verktyget med ordet "tokigt". Vår tolkning av det svaret är att det finns en viss beräkning av att översättningsprogram ska kunna agera som ett tillförlitligt hjälpmedel, men som inte uppfyller den beräkningen. Problemet som respondenterna antyder är att översättningsprogrammen inte ger det förväntade resultatet, utan istället kan översättningen leda till missförstånd.

Ett av det vanligaste kommunikationsverktyget hos respondenterna är verbal kommunikation i form av tolk. Denna kommunikationsmöjlighet är det verktyg som motverkar missförstånd.

5 respondenter nämner att de inte alltid har tillgång till tolk i fysiskt format och att de istället får använda telefontolk. Däremot kan det vara problematiskt att använda en telefontolk med tanke på respondentens formulering "Tolk på plats eller i värsta fall via telefon."

Sammanfattningsvis kan respondenternas svar kopplas till det interkulturella perspektivet när dessa tar upp användning av bredare kommunikationsmöjligheter för att utbyta information. Det tyder på en gemensam eftersträvan mot den interkulturella kompetensen, vilket enligt Lorentz (2006) innebär individens vilja att förhålla sig till mångkulturella sammanhang.

7. Diskussion

I denna del av studien kommer vi föra en diskussion utifrån resultatet, styrdokument och den tidigare forskningen. Resultatet sätts, tillsammans med den tidigare forskningen in i ett större sammanhang. Till sist kommer vår diskussion behandla konsekvenser av resultatet utifrån yrkesrollens perspektiv.

7.1. Pedagogernas perspektiv på kommunikation

Utifrån respondenternas tolkning av begreppet kommunikation, anger de att kommunikation sker verbalt och icke-verbalt. Av resultatet framkommer för- och nackdelar med olika kommunikationssätt. Respondenternas sätt att lösa kommunikationsproblem förankrar vi med Lunneblads (2013b) studie, där han tar upp pedagogernas erfarenheter kring att finna lösningar med kommunikation. I den pedagogiska yrkesrollen krävs det att genom ett kreativt förhållningssätt, se olika perspektiv på kommunikation och hur dessa kan sättas in i ett sammanhang.

Genom resultatet ser vi en antydning på att de mest gynnsamma kommunikationsmöjligheterna omfattar tolk samt flerspråkiga pedagoger. För att minska missförstånd, önskar respondenterna tolk i en större omfattning. Problematiken som

respondenter lyfter i resultatet, är att inte alla förskolor har tillgång till tolk. Skolverket (2014) anser att förskolor ska kunna anlita tolk vid exempelvis inskolningssamtal. Det finns vissa motsägelser i Skolverkets (2014) avseende av respondenternas svar om hur det ser ut i verksamheten. Finns det inte tillgång till tolk, gäller det att våga använda olika kommunikationsverktyg för att pröva sig fram. Upplever en pedagog att hon eller han inte når fram med information, genom att enbart försöka använda det verbala språket till den nyanlända familjen bör pedagogen resonera och söka nya idéer kring hur informationen ska kunna nå fram (Lunneblad, 2013).

Vidare i resultatet framkommer det att det finns pedagoger på förskolan som behärskar barns och vårdnadshavares modersmål, vilket kan leda till bättre förutsättningar för språkutveckling. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2016a) beskriver att förskolans verksamhet ska utformas på ett sådant sätt att barns identitetsutveckling eftersträvas. Förskolan ska dessutom eftersträva att dessa barn upplever att de är delaktiga i sin egen kultur. Barn på förskolan ska ges möjlighet att kunna utveckla en medvetenhet om andra kulturer och ta hänsyn till kulturella skillnader. Barn med annat modersmål än svenska ska ges utrymme för att kunna eftersträva en språkutveckling av dessa barns kulturtillhörighet samt språkliga kompetenser såväl som på svenska som på sitt modersmål. Förskolans strävansmål omfattar således barns kulturella och språkliga utveckling (Skolverket, 2016a). Om fler pedagoger ökar sina språkliga kompetenser genom att bli flerspråkiga, kan vi anse att läroplanens strävansmål blir enklare att uppnås för flerspråkiga barn. Att bli flerspråkig innebär att en person ökar sina språkliga kunskaper i ett eller två språk utöver sitt modersmål. Om respondenterna menar på att pedagoger ska utveckla språkkunskaper i fler språk än så, anser vi att det ställs för höga krav från respondenterna. Därför är det rimligare att utveckla kunskaper i ett till två språk utöver sitt modersmål. Även om stycket avviker studiens syfte, vilket är att undersöka förskollärares kommunikationsmöjligheter för att nå fram med rätt och viktig information vid inskolning av barn, vars vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda på det språk som förskolläraren behärskar, anser vi att språkutvecklingsperspektiv är av vikt att lyfta. Det innebär, för oss, att pedagogers kommunikationsverktyg ökar barns förutsättningar att kunna kommunicera med övriga barngruppen. Vi menar på att pedagoger som har ett medvetet förhållningssätt om hur olika kommunikationssätt är en god förutsättning för

att de nyanlända ska kunna kommunicera med de andra barnen i verksamheten. Framförallt handlar det om att använda de icke-verbala kommunikationssätten mellan pedagoger och barnen i barngruppen. Det innebär även att barnen använder kroppsspråket i kommunikation mellan varandra i leken.

Ett exempel på utveckling av verksamhetens språkliga kunskaper kan vi se i en respondentens berättelse. På respondentens arbetsplats har de en pedagog med annat modersmål än svenska som lär övriga pedagoger sitt språk. Enligt den respondenten har kommunikationen förbättrats med barn och vårdnadshavare. Den beskrivna situationen kan jämföras med Lunneblads studie (2013b), som handlar om att pedagogerna inte gör någon skillnad på barnen utan bemöter alla barn på liknande sätt. Detta görs för att deras kulturella tillhörigheter inte skulle särskiljas. Detta benämner Lunneblad som neutralt bemötande. Det som skiljer mellan Lunneblads studie och den förskolans exempel är att pedagogerna vill bemöta vårdnadshavare på en ömsesidig nivå genom att lära sig deras modersmål. Anledningen till att det är ett särskilt modersmål kan bero på att majoriteten av barnen och vårdnadshavare behärskar det språket. Att pedagogerna enbart lärde sig ett modersmål kan skapa en känsla av utanförskap hos andra barn och vårdnadshavare, eftersom de inte får samma förutsättningar med att kommunicera. Den frågan är komplex eftersom pedagogerna inte kan lära sig alla vårdnadshavares och barns språk. Det blir därför lättare att göra ett val som täcker majoritetens behov.

Motsatsen till att använda tolk och flerspråkiga pedagoger är att använda översättningsappar. I resultatet framkommer det att verktyget inte är lika tillförlitlig som tolk eller flerspråkig pedagog. Genom att enbart använda sig av icke-verbala och opålitliga översättningsprogram som kommunikationsverktyg ökar risken för missförstånd mellan pedagoger och vårdnadshavare. Vidare i resultatet ser vi att pedagoger reflekterar över hur ord och meningar egentligen översätts, eftersom det upplevs att översättningarna blir felaktiga. Gällande ovissheten ifall att översättningsapparna inte fungerar har pedagoger fortfarande en viss möjlighet att nå fram med information till nyanlända. Det finns därmed andra kommunikationssätt att gå till väga med, för att få fram information. Pedagoger kan nå fram med information genom att använda multimodala verktyg. Mellan resultatet och multimodala verktyg finns en

koppling, vilket är att pedagoger pekar på bilder som beskriver olika situationer och samtidigt förklarar på svenska vad som menas. Därmed stärks kommunikationsverktygen genom att de används tillsammans (Elm Fridstorp & Lindstrand 2012).

TAKK som kommunikationsmöjlighet framkommer i flera svar. Effektiviteten av den metoden i sig kan ifrågasättas beroende på hur vårdnadshavare upplever det. TAKK används oftast med människor som har nedsatt tal- eller hörsel-funktion. Detta kommunikationsverktyg kan dessutom användas av pedagogerna som en förstärkning av det verbala språket när de kommunicerar med barnen (Heister Trygg, 2010). Att använda TAKK med vårdnadshavare kan förbättra kommunikationen, men det kan ge fel signaler till vårdnadshavaren att denne inte har kompetens att utföra en verbal dialog.

Det som skiljer vårt resultat med Lunneblads (2013b) studie är vikten av den icke-verbala kommunikationen. Dels som ett komplement till det verbala språket, dels som ett verktyg för sig. Däremot lyfter Sandberg och Vourinen (2007) den sociala kompetensen hur pedagogerna väljer att kommunicera eller har som stöd för att tillföra en kommunikation. Det kommunikationssätt pedagoger väljer att använda med vårdnadshavare kan skapa både en känsla av trygghet och otrygghet. För att kunna förbättra pedagogernas kommunikativa förmåga tar Aspelin & Persson (2011) upp vikten av självreflektion av hur man kommunicerar med andra. Den reflektionen innebär en medvetenhet om vilka signaler individen sänder genom språkliga och kroppsliga uttryck. Pedagogerna som var med i denna studie anser kommunikation som mycket mer än det verbala språket. De delade en liknande syn angående kombinationen mellan verbalt språk och externa verktyg för att uttrycka sig. Dessa kombinationer enligt respondenterna kan förtydliga innehållet av inskolningssamtal samt skapa en trygghet för alla. Pedagogernas personliga agerande som exempelvis att ha ett tydligt kroppsspråk och att prata sakta ansågs som en bidragande faktor till en positiv uppfattning av inskolningsperioden. Deras agerande tyder på en förmåga till att anpassa inskolningssamtalen efter vårdnadshavarens situation, detta benämns enligt Sandberg och Vuorinen (2007) som social kompetens. Social kompetens innebär individens självförståelse om hur man är i möte med andra. När man pratar om hur relationer skapas är det viktigt att först få en förståelse av den andres perspektiv. Det

menas att se den andra personen i sin helhet, för att sedan planerar hur en relation kan skapas på bästa möjliga sätt (Juul & Jensen 2003).

7.2. Anpassa inskolningssamtal utifrån nyanlända

Resultatet av studien belyser pedagogernas olika kommunikationsverktyg för att anpassa inskolningsmomentet efter nyanländas villkor. Nyanländas förutsättning är att de behärskar ett annat modersmål än svenska. Detta gör att dialogen utförs på olika sätt och med hjälp av både verbala och icke-verbala resurser. Pedagogernas sätt att anpassa inskolningsperioden efter nyanlända är att använda sig utav olika kommunikationsmöjligheter till exempel: TAKK, mimik, bilder, tolk, översättningsappar.

Genom att utgå från vårdnadshavarnas förutsättningar, anser respondenterna som ett väsentligt tillvägagångssätt för att kunna ge nyanlända en bra introduktion till förskolans verksamhet. Den synen som respondenterna har på vårdnadshavarna och barnen kan kopplas till Lunneblad studie (2013b). Denna studie tar upp att pedagogerna i förskolan behöver ta hänsyn till att möte med nyanlända kan innehålla möten med människor som har haft svårt i sitt hemland eller bär med sig trauma. I Lunneblad studie framkommer det även att nyanlända eventuellt inte har några erfarenheter av svenska förskolan. Exempelvis innebär det att vårdnadshavare inte har någon erfarenhet om vad deras barn behöver ha med sig för kläder till förskolan. Exemplet framkommer dessutom i respondenternas svar.

7.3. Interkulturell kompetens utifrån respondenternas agerande

Respondenternas erfarenheter tyder på en medvetenhet om det interkulturella perspektivet i relation till de nyanlända. Deras exempel på hur de genomför inskolningssamtal kopplar vi till det *etnorelativa* stadiet som Lorentz (2006) tar upp. Det stadiet består av tre olika faser som i slutändan leder till en interkulturell kompetens. Första fasen i det *etnorelativa* stadiet är *reflektionsfasen*. Inom denna fas ser vi att respondenterna accepterar nyanländas kulturella bakgrund. Den kulturella bakgrunden är således de olika språken som talas. Genom att visa empati för deras förutsättningar skapas

även en förståelse för de nyanländas kultur. Detta gör respondenterna genom att de bearbetar och reflekterar över sina tidigare beteenden och anser att de vill lära sig mer om vad de nyanländas kultur består av. Andra fasen vilket är *utbildningsfasen*, kan genom resultatet kopplas till pedagogernas vilja att få bredare språkkunskaper. Dessa språkkunskaper innebär att pedagoger lär sig vårdnadshavares och barns modersmål. Det minskar även risken för missförstånd av information. Den sista fasen kallar Lorentz (2006) för *integration* där individen har en förmåga att anpassa sig inom skilda interkulturella sammanhang. I resultatet kan den fas kopplas till när respondenterna lyckas att utföra kommunikationen med nyanlända. Att nå denna fas innebär att individen är interkulturell kompetent men lärandet måste kontinuerligt fortgå hos individen för att denne ständigt kan utvecklas.

7.4. Yrkesrollens konsekvenser

I resultatet ser vi konsekvenser för yrkesrollen, eftersom missförstånd i kommunikation sker. Pedagoger ska inte känna att det är svårt att kommunicera med människor som inte talar ett gemensamt språk när det verbala språket inte räcker till. Dessa kommunikationstillfällen bör pedagoger finna som erfarenheter. Således kan pedagogerna bli mer kompetenta av att bemöta nyanlända barn och vårdnadshavare vid inskolning. Enligt läroplanen (Skolverket, 2016a) ska pedagoger bygga förtroendefulla relationer till barn och vårdnadshavare.

Således anser vi att detta innebär problematik. Problematiken ligger inom området när det gäller en kommunikation där missförstånd sker. I dessa relationer kommer ingen tillit att skapas, snarare missmod. Framför allt ur barnperspektiv, men även ur vårdnadshavares perspektiv kan missmod skapas. Missmodet hos barn och vårdnadshavare uppstår om det ses ur en negativ aspekt. Om vårdnadshavarna upplever att kommunikationen inte fungerar, kan det resultera i att vårdnadshavarna inte vill lämna sina barn på förskolan. Det kan bero på att vårdnadshavarna inte vet hur det går för barnet och får heller ingen inblick i vad deras barn gör under sin vistelsetid på förskolan. När barnet är yngre än tre år brukar vårdnadshavarna och pedagogerna rikta den dagliga kommunikationen till att samtala kring vad barnet ätit, hur mycket barnet ätit samt hur barnet sov under dagen. När barnet blir äldre, fokuserar vårdnadshavarna mer på den

sociala aspekten. Den sociala aspekten är att vårdnadshavarna fokuserar på deras barns sociala förmågor i förhållande till sina kamrater (Sandberg & Vourinen, 2007). Ur yrkesrollens perspektiv kan upplevelser bli negativa om kommunikationsfel sker kontinuerligt, eftersom frustration skapar om det alltid blir missförstånd (Skolverket, 2014). Ur den aspekten byggs det heller ingen bra relation till barn och vårdnadshavare under en inskolning.

7.5. Metoddiskussion

I vår studie valde vi att behålla icke legitimerade förskollärare, eftersom dessa har en bred kunskap om nyanlända. Vi anser att icke legitimerade inte betyder okunskap om mångkulturalitet. Deras svar och tidigare erfarenheter var intressanta för studien som handlar om kommunikationsmöjligheter på förskolan.

Vår förväntning med enkätintervjun som insamlingsunderlag för studiens resultat var att vi förväntade oss mer omfattande svar av respondenterna. Även om många svar blev kortfattade, anser vi att studien fått tillräckligt med underlag för att nå ett resultat. Några respondenter utvecklade sina svar mer omfattande. Motiveringen till att enkätintervjuer användes för denna studie var att vi, studenterna bakom studien, bor i norra delen av Skåne samt södra delen av Skåne, vilket vi ansåg som en tidsutmaning i den redan rådande tidsbrist som var för denna studies genomförandetid. Därför ansåg vi att enkätintervjuer var ett alternativ som fungerar för denna studies syfte. Ett alternativ för den metod som använder för datainsamlingen i denna studie skulle vara att genomföra semistrukturerade intervjuer. I semistrukturerade intervjuer kan förskollärarnas upplevelser kring kommunikation bli tydligare. Dessutom kan den som intervjuar få en större förståelse för pedagogers syn på den relationella kommunikationen i det första mötet med barn och vårdnadshavare. Kraven som ställs på intervjuaren vid semistrukturerade intervjuer är att följdfrågorna ger en större förståelse för svaren, eftersom dessa blir konkreta och undviker att missförstånd sker. Det ökar reliabiliteten och validitet med hänsyn till frågeställningarna (Fejes & Thornberg, 2015).

Vi anser att utmaningen med att ställa en mångkulturell aspekt inför en nyare teori varit givande, eftersom det relationella bygger på alla relationer. Ju större insikt vi har om oss själva i de egna själv reflektionerna, desto mer kan vi utveckla våra kompetenser. Således

behöver vi få fler studier utifrån ett relationellt perspektiv. Det är en ny aspekt för att utveckla kompetenser inom pedagogik och relationsskapande. Majoriteten av dagens forskningar utgår från utvecklingspedagogik eller sociokulturellt perspektiv.

7.6. Nyvunnen kunskap

I resultatet framkom ett verktyg, vilket vi inte tidigare har erfarenhet av. Verktøget är en app som heter *Tyra appen*. Denna app möjliggör att vårdnadshavare får en större inblick i verksamheten genom appens olika funktioner. I dessa funktioner kan vårdnadshavarna se bilder på vad deras barn gör under vistelsetiden i förskolan. I Tyra appen kan pedagoger föra en blogg där endast vårdnadshavarna har åtkomst. Således innebär det att obehöriga inte kan se denna blogg. Appen möjliggör att förskolan kan samverka med vårdnadshavarna oavsett vilket språk vårdnadshavarna behärskar.

7.7. Slutsats

I resultatet ser vi att ju mer yrkeserfarenhet en pedagog har av mötet med andra kulturer, desto mer lär de sig om hur kulturmöten kan ske och utvecklas. Det är utifrån egna reflektioner av kulturella möten, pedagogen utvecklar social kompetens. Denna kompetens i mötet med en annan kultur innebär att pedagogen utvecklar en förståelse av hur man ser på andras kulturer, jämfört med hur man ser på sin egen (Sandberg & Vuorinen, 2007; Lahdenperä, 2014). Att ha flerspråkiga pedagoger och tolk som kan förstärka kommunikationen till vårdnadshavare vid inskolningen är inte enbart respondenternas avsikt, utan även Skolverkets (2014). Skolverket anser att det kommunikationsverktyget är en grundläggande faktor för att höja förskolans kvalitet för att kunna ta emot nyanlända, samt att integrera dessa in i det svenska samhället. För att integrera nyanlända in i samhället och förskolor behövs pedagoger som kan anpassa material och undervisningsmetod utifrån deras behov. Detta ligger till grund för vårt argument att pedagoger bör förfoga över en social och relationell kompetens (Sandberg & Vuorinen, 2007; Aspelin & Persson, 2011).

Slutsatsen som kan dras utifrån resultatet är för att kunna bemöta nyanlända behöver pedagogerna ta hänsyn till vilken livssituation samt vilket språk som vårdnadshavarna och barnen behärskar.

Ju mer information pedagogerna har om barnen och vårdnadshavare desto lättare blir det att hitta en kommunikationsmöjlighet som passar alla parter. Ju mer kreativ en pedagog är i sitt tänk kring att finna kommunikationsmöjligheter som fungerar i inskolningsprocessen och i relationskapandet, desto bättre blir tilliten.

Det som tidigare nämnts i resultatet är att inte alla förskolor har tillgång till tolk. Denna faktor kan direkt påverka kommunikationen mellan pedagoger och nyanlända samtidigt som det kan utmana pedagogerna att hitta andra tillvägagångssätt för kommunikation. Pedagogers tillvägagångssätt att hitta kommunikationsstrategier kan leda till att dessa kan sätta sig in i andras perspektiv, vilket både interkulturellt perspektiv och relationell pedagogik tar upp.

7.8. Vidare forskning

Studien gav oss inblick i hur kommunikation fungerar utöver det verbala språket i verksamheterna. Dessutom fick vi en inblick i vilka metoder som används av pedagoger för att kommunicera med nyanlända barn och vårdnadshavare. Resultatet grundas på pedagogernas erfarenheter av hur de skolar in barn och vårdnadshavare med annat modersmål än svenska.

Syftet med studien är att undersöka förskollärares kommunikationsmöjligheter för att nå fram med rätt och viktig information vid inskolning av barn, vars vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda på det språk som förskolläraren behärskar. I denna studie framkommer det att pedagogerna upplever tolk som det kommunikationsverktyg som främst motverkar missförstånd. Vi anser att det behövs fler studier kring hur tolk och flerspråkiga pedagoger används i förskolan. En flerspråkig pedagog jämfört med en tolk kanske tänker mer på att få in nyanlända barn i verksamheten. Vi menar på att tolk snarare fullgör sitt syfte, vilket är att tolka och där uteblir arbetet efter läroplanens strävansmål. Vi menar även på att en flerspråkig pedagog möjligtvis har större erfarenhet av att interagera vårdnadshavarna med övriga pedagoger i en pedagogisk verksamhet, än vad en utbildad tolk har. Därför skulle vi vilja se en vidare forskning inom det området.

Referensförteckning

Böcker

Aspelin, Jonas (2018). *Lärares relationskompetens: vad är det? : hur kan den utvecklas?*. Första upplagan Stockholm: Liber

Aspelin, Jonas & Persson, Sven (2011). *Om relationell pedagogik*. 1. uppl. Malmö: Gleerup

Bergstedt, Bosse & Lorentz, Hans (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur

Denscombe, Martyn (2016), *Forskningshandboken. För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3 upplagan. Lund: Studentlitteratur

Elm Fristorp, Annika & Lindstrand, Fredrik (2012). *Design för lärande i förskolan*. Stockholm: Norstedts

Elmeroth, Elisabeth & Häge, Johan (2016). *Flyktens barn: medkänsla, migration och mänskliga rättigheter*. 2., uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2. utök. uppl. Stockholm: Liber

Heister Trygg, Boel (2010). *TAKK: tecken som alternativ och kompletterande kommunikation*. 2., rev. uppl. Malmö: Södra regionens kommunikationscentrum (SÖK)

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Juul, Jesper & Jensen, Helle (2003). *Relationskompetens i pedagogernas värld*. 1. uppl. Stockholm: Runa

Lahdenperä, Pirjo (red.) (2014). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Lunneblad, Johannes (2013a) *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur

Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Nilsson, Björn & Waldemarson, Anna-Karin (2016). *Kommunikation: samspel mellan människor*. 4. [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Sandberg, Anette & Vuorinen, Tuula (2007), *Hem och förskola: samverkan i förändring*. Stockholm: Liber

Artiklar

Aspelin, Jonas (2013) *Vad är relationell pedagogik? I: Relationell specialpedagogik - i teori och praktik*. (Red. Aspelin). Kristianstad University.

<http://hkr.diva-portal.org/smash/get/diva2:633608/FULLTEXT01.pdf>

Aspelin, Jonas (2016). *Om den pedagogiska relationens gränser – Relationskompetens i gränlandet mellan närhet och distans*. Nordisk tidskrift för Allmän Didaktik. 2018

Lunneblad, Johannes (2013b). *Tid till att bli svensk: En studie av mottagandet av nyanlända barn och familjer i den svenska förskolan*. Tidskrift för nordisk barnhageforskning.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Publikationer

Att bana väg för nyanländas lärande: mottagande och skolgång. (2014). Stockholm: Skolverket.

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2009). Stockholm: UNICEF Sverige

Tillgänglig på Internet: <http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>

Malmö Stad. (2018). *Förskolor A-Ö*. <https://malmo.se/Forskola--utbildning/Forskola/Forskola-och-pedagogisk-omsorg/Forskolor-A-O.html>
Hämtad: [2018-05-23]

Utbildning för nyanlända elever. (2016b). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3576>

Lpfö 98 (2016a). *Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2016*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Läroplan för vuxenutbildningen. Andra upplagan (2017). [Stockholm]: Skolverket

Läraryrkesförbundet (2018) *Lärarnas yrkesetiska råd*.
<https://www.lararforbundet.se/artiklar/lararnas-yrkesetiska-rad> [2018-11-14]

Inkomna asylansökningar 2018. (2018). Migrationsverket.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>
[2018-05-21]

Skolverket (2018) *Juridisk vägledning om plats i förskolan*
<https://www.skolverket.se/skolformer/forskola/plats-i-forskolan-1.200171>
[2018-05-21]

Svensk författarsamling (SFS 2011:185). *Skollagen*. Stockholm:
Utbildningsdepartementet

Svenska Dagbladet (2014). *Tio punkter för en bättre integration*.
<https://www.svd.se/tio-punkter-for-en-bättre-integration> [2018-11-14]

Bilaga 1

Hej!

Vi heter Ana Andersson och Jennie Bergner och studerar till förskollärare vid Högskolan Kristianstad. Just nu läser vi vår sjunde och sista termin och ska skriva vårt examensarbete.

Vårt valda ämne är förskollärarens kommunikation med nyanlända barn och deras vårdnadshavare vid inskolning. Vi har fördjupat oss i aktuell forskning med teoriförankringen i den relationella pedagogiken. För att kunna få mer insikt och kunskap i vårt valda ämne önskar vi ditt bidrag genom att besvara medföljande frågeformulär med åtta öppna frågor, som du besvarar med egna ord.

Enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer är vi som forskare skyldiga att informera dig om etiska forskningskrav, vilka innebär att din medverkan är anonym och materialet från enkäterna kommer endast att användas i vårt examensarbete. Inga uppgifter kommer att lämnas ut till någon annan.

För att enkelt kunna nå ut till dig som är aktiv förskollärare har vi valt att använda oss av sidan SurveyMonkey.

Tryck på länken för att delta i undersökningen:

<https://sv.surveymonkey.com/r/3ZL5SF2>

Har ni frågor eller funderingar kring ert deltagande kan ni kontakta oss genom våra mailadresser.

jennie.bergner0087@stud.hkr.se

ana.goncalves_andersson0219@stud.hkr.se

För kontakt med vår handledare:

gunilla.vikbrant@hkr.se

Stort tack på förhand för ditt deltagande i vårt examensarbete!

Bilaga 2

1. Är du legitimerad förskollärare?

Ja/nej

2. Arbetar eller har du arbetat på en mångkulturell förskola?

Ja/nej

3. Har du erfarenhet av inskolning med nyanlända barn och vårdnadshavare där det verbala språket inte räcker till?

Ja/nej

4. Hur kan mottagande av nyanlända barn och vårdnadshavare utvecklas i din förskola? Ge exempel och motivera gärna ditt svar.

Svar:

5. Hur fördelar ni ut informationen när det verbala språket räcker till inför och under inskolningsperioden?

Svar:

6. Vilka eventuella verktyg har ni på er förskola för att ge nyanlända barn och vårdnadshavare den information de kan tänkas behöva ha med sig efter inskolningsperioden?

Svar:

7. Hur upplever du kommunikationen till nyanlända barn och vårdnadshavare vid inskolning?

Svar:

8. Hur definierar du begreppet kommunikation?

Svar: